

Liefde | Muzikale Meesterwerken | AVROTROS Klassiek I
AVROTROS Klassiek II | AVROTROS Vocaal
Radio Filharmonisch Orkest | Groot Omroepkoor

vrijdag 5 oktober 2018, 20.15 - ca 22.05 uur
NB dit concert heeft geen pauze
inleiding Michel Khalifa 19.30 uur

Hohe Messe

Akademie für Alte Musik Berlin
Ensemble Polyharmonique
Georg Kallweit concertmeester
Alexander Schneider koordirigent

Johann Sebastian Bach 1685-1750
Mis in b BWV232 'Hohe Messe' 1724/1733/1748-1749

1 Missa (1733)

Kyrie

- Kyrie eleison (koor)
- Christe eleison (duet sopraan 1 & 2)
- Kyrie eleison (koor)

Gloria

- Gloria in excelsis Deo (koor)
- Et in terra pax (koor)
- Laudamus te (Aria sopraan 1)
- Gratias agimus tibi (koor)
- Domine Deus (Duet sopraan 1 & tenor)
- Qui tollis peccata mundi (koor)
- Qui sedes ad dexteram Patris (Aria alt)
- Quoniam Tu solus Sanctus (Aria bas)
- Cum Sancto Spiritu (koor)

vervolg op p.3

Live-uitzending

Alle luisteraars kunnen volop genieten van de muziek als mobiele telefoons, horloges en gehoorapparaten geen geluid maken. Presentatie voor Radio 4 vanuit de zaal door Mark Brouwers.

→ WWW.NPORADIO4.NL

Drankje na afloop

Na het concert is er gelegenheid om een drankje te nuttigen.

Kerstcantates in het Vrijdagconcert

Vrijdag 14 december 2018, 20.15 uur

Nederlandse Bachvereniging

Marcus Creed dirigent

Drie cantates van **Bach**

Als alternatief voor het stralende *Weihnachtsoratorium* trakteert de Nederlandse Bachvereniging in december op blijmoedige cantates ter ere van Maria en kerstmis. Een daarvan is de allereerste cantate die Bach voor Eerste Kerstdag schreef, *Christen, ätzet diesen Tag* BWV 63. Hier zet Bach voor het eerst in een cantate zo'n weelde aan instrumenten in ter vergroting van de kerstvreugde: vier trompetten, pauken, drie hobo's, strijkers en basso continuo. De uitvoering is in vertrouwde handen bij de man die in 2005 bij de Nederlandse Bachvereniging de *Matthäus-Passion* dirigeerde en ook een bekende in het Vrijdagconcert: Marcus Creed.

Hart & Ziel Lijst

Kom op vrijdag 19 oktober naar het NPO Radio 4 Hart & Ziel Festival in Tivoli-Vredenburg en dompel je onder in de mooiste klassieke muziek. Die dag wordt de uitzendweek van de jaarlijkse NPO Radio 4 Hart & Ziel Lijst feestelijk afgesloten. Centraal staan 300 klassieke muziekstukken die luisteraars het meest raken, inspireren of

energie geven in het dagelijks leven. De gehele dag zijn er optredens, muzikale activiteiten voor jong en oud en een lunchconcert. Ontmoet je favoriete Radio 4-presentatoren. Neem deel aan workshops, bezoek lezingen of neem een kijkje bij de live radio-uitzending. Wees welkom bij het feestelijk slot

concert om 20.15 uur door het Radio Filharmonisch Orkest, het Groot Omroepkoor en chef-dirigent Markus Stenz.

Stemmen op de NPO Radio 4 Hart & Ziel Lijst kan van vrijdag 28 september t/m vrijdag 5 oktober via

→ WWW.RADIO4.NL/HARTENZIEL

2 Symbolum Nicenum (1748-1749)

Credo

- Credo in unum Deum (koor)
- Patrem omnipotentem (koor)
- Et in unum Dominum (Duet sopraan 1 & alt)
- Et incarnatus est (koor)
- Crucifixus (koor)
- Et resurrexit (bas & koor)
- Et in Spiritum Sanctum (Aria bas)
- Confiteor unum baptisma (koor)
- Et expecto resurrectionem (koor)

3 Sanctus (1724)

- Sanctus (koor)
- Pleni sunt coeli (koor)

4 Osanna, Benedictus, Agnus Dei et Dona nobis pacem (1748-1749)

- Hosanna in excelsis (twee koren)
- Benedictus (Aria tenor)
- Agnus Dei (Aria alt)
- Dona nobis pacem (koor)

JOHANN SEBASTIAN BACH

Bachs Hoogmis en haar raadsels

Waarom creëerde de luthers-orthodoxe Johann Sebastian Bach tijdens de laatste paar jaren van zijn leven een complete Latijnse mis? De musicoloog Michael Maul meende in 2008 het antwoord op die vraag te hebben gevonden: in 1749 had Bach contact met graaf Johann Adam von Questenberg, een lid van de katholieke Musikalische Congregation in Wenen. Dit gezelschap vierde in de Stephansdom jaarlijks de feestdag van Sint Caecilia, de patrones van de muziek (22 november). In dat kader zou volgens Maul Bachs imposante *Mis in b* in haar geheel kunnen zijn uitgevoerd, maar helaas ontbreken hiervoor de bewijzen. Ook is niet gedocumenteerd dat Questenberg de muziek bij Bach had besteld.

Kyrie en Gloria

Bekend is wel de aanleiding tot het componeren van het Kyrie en Gloria voor de latere *Mis in b*, waarmee Bach in 1733 probeerde in het gevele te komen bij Friedrich August II. Deze katholieke keurvorst van Saksen en (als August III) koning van Polen resideerde in Dresden. Dat Bach Latijnse kerkmuziek schreef, was op zich niet uitzonderlijk. Er was in de lutherse liturgie namelijk nog steeds plaats voor drie delen uit het katholieke Ordinarium Missae: Kyrie, Gloria en Sanctus, evenals voor het *Magnificat*. Voor zover bekend componeerde Bach vijf Missae, dat wil zeggen combinaties van Kyrie en Gloria: de groots opgezette *Missa in b*, en de kleinschalige *Missae* in A, G, g en F. Overigens werden in Dresden tijdens de mis vaak alleen Kyrie en Gloria gezongen, zonder Credo, Sanctus en Agnus Dei.

Bachs verzoek

Het was in deze tweedelige vorm dat Bach zijn *Missa in b* aan de keurvorst opdroeg, uiteraard met een onderdanig begeleidend schrijven, zoals het toen hoorde: "Doorluchtigste Keurvorst,

Genadigste Heer, aan Uwe Koninklijke Hoogheid bied ik in diepste toewijding dit onbeduidende resultaat aan van de kunde die ik heb bereikt in de *Musique*, met het alleronderdanigste verzoek deze niet te beoordelen naar de al te eenvoudige *Composition* maar ze ingevolge Uw wereldberoemde clementie met het welwillendste oog te bekijken en U daarbij te willen verwaardigen mij in Uw machtigste *Protection* te nemen.”

Vervolgens verzoekt hij om het predicaat van hofcomponist, dat hem hopelijk kan beschermen tegen allerlei vormen van tegenwerking die hij van de autoriteiten in Leipzig ondervindt. Als tegenprestatie biedt Bach aan “om te allen tijde op Uwer Koninklijke Hoogheids welwillendste verlangen mijn onvermoeibare ijver te tonen in het componeren van muziek voor de kerk zowel als voor het orkest, en mij naar geheel mijn vermogen te wijden aan mijn dienst voor Uwe Hoogheid.”

Muziek liefhebbers

De Bach-expert Christoph Wolff denkt op grond van de orkestpartijen dat Kyrie en Gloria in juli 1733 te Dresden daadwerkelijk ten gehore zijn gebracht. Arnold Schering, een andere Bachkenner, oppert dat de *Missa* bestemd was voor de kroning van Friedrich August II tot koning van Polen (Krakau, 17 januari 1734), maar bij die gelegenheid is helemaal geen muziek van Bach uitgevoerd. Bovendien zou Bach in zijn brief daarnaar hebben verwezen. Friedrich August en zijn gemalin, Maria Josepha, waren grote muziek liefhebbers; Bach wist dus heel goed bij wie hij steun zocht. Uit de archieven van het Dresdener hof blijkt dat de *Missa* op 19 augustus 1733 in goede orde was ontvangen. Daarna bleef het echter stil. In september 1736 probeert Bach het opnieuw, met het resultaat dat op 11 november een door de keurvorst geparafeerd document bevestigt “dat aan Johann Sebastian Bach, op diens allernederigste verzoek en wegens zijn capaciteiten, de titel *Compositeur* van het Keurvorstelijk Saksische en Koninklijk Poolse hof wordt verleend.”

Friedrich August en zijn gemalin, Maria Josepha, waren grote muziek liefhebbers; Bach wist dus heel goed bij wie hij steun zocht.

De 'Missa tota'

Pas tien jaar na de opdracht aan Friedrich August begon Bach zijn *Missa* uit te breiden tot een compleet Ordinarium Missae (oftewel *Missa tota*), dat in een groots opgezette spanningsboog een ware staalkaart biedt van zijn veelzijdige compositorische mogelijkheden. Of dit laatste ook Bachs reden was, met andere woorden: het opstellen van een soort muzikaal testament, wordt door geen enkele bron bevestigd. Grotendeels maakte hij voor de *Mis in b* gebruik van oudere composities, voornamelijk cantates. Volgens het procedé dat 'parodie' wordt genoemd, plaatste hij op die muziek de traditionele Misteksten.

Pas tien jaar na de opdracht aan Friedrich August begon Bach zijn *Missa* uit te breiden tot een compleet Ordinarium Missae (oftewel *Missa tota*).

Vaak onderging het origineel ingrijpende veranderingen. De nieuwe versies zijn in hun *affect* (emotionele uitwerking) doorgaans nog beter gelukt dan de oorspronkelijke, waarbij tekst en muziek zo volmaakt samenvallen dat de suggestie van 'tweedehands materiaal' zich nergens voordoet. Een groot voordeel van dit recyclen is dat Duitstalige kerkmuziekwerken, exclusief verbonden met een specifieke zon- of feestdag, verjaardag, huwelijk of bestuurlijke plechtigheid, universeel en tijdloos worden. Het Latijn was in Bachs tijd niet alleen de taal van de rooms-katholieke wereldkerk, maar ook nog steeds de 'lingua franca' tussen hoogopgeleide personen.

Het is fascinerend om de nieuwe zettingen met de originele te vergelijken. In dit bestek zou dat echter te veel plaats innemen. Ik verwijs daarom naar Wolfgang Schmieders *Bach-Werke-Verzeichnis* en George B. Stauffers *Bach, The Mass in B Minor*.

De muziek

De stijl van de *Mis in b* is deels die van de polyfonie uit de renaissance, deels die van het motet of de cantate uit de barok. Een vier- tot achtstemmig koor vervult de hoofdrol.

– **Kyrie:** na vier aangrijpende openingsmaten volgt de vijfstemmige fuga 'Kyrie eleison', waarin het koor ernstig maar hoopvol Gods

ontferming afsmeekt. Passend bij het aanroepen van Christus, Middelaar tussen God en de mensheid, is het intieme duet 'Christe eleison' (eerste en tweede sopraan).

Palestrina is het voorbeeld voor het streng polyfone tweede 'Kyrie eleison', waarin de instrumenten het vierstemmige koor unisono begeleiden, zoals in Dresden bij dit onderdeel vaak gebeurde. Bach combineert deze 'stile antico' echter met de 'stile moderno', door middel van een vrije continuobas en expressieve chromatiek.

– **Gloria:** aan het frisse, stralende 'Gloria in excelsis Deo' geven pauken en trompetten een koninklijke glans. Diverse auteurs noemen de gewoonte in Dresden om operazangers in de hofkapel te laten zingen. In dat geval is het niet onmogelijk dat Bach bij de aria 'Laudamus te' (tweede sopraan) gedacht heeft aan de mezzo Faustina Bordoni, de vrouw van kapelmeester Hasse. Zij was beroemd om haar coloraturen.

Het koor 'Gratias agimus tibi' blikt weer terug naar de renaissance, terwijl pauken en trompetten op volmaakt getimede hoogtepunten een barok element toevoegen.

Een groot contrast met dit majestueuze koor is het verstild-mystieke duet 'Domine Deus' (eerste sopraan en tenor), dat het deel van het Gloria inleidt waarin wordt gebeden om ontferming. Door de unisono-imitatie tussen de twee stemmen en het simultaan zingen van verschillende teksten wordt het mysterie van de Vader en de Zoon – die twee en toch één zijn – beeldend weergegeven. Na het smartelijke koor 'Qui tollis peccata mundi' besluit de aria 'Qui sedes' (alt) het 'smekende' deel van het Gloria. Opmerkelijk is het echo-effect in de begeleiding.

Een koninklijk symbool is de hoorn in de aria 'Quoniam tu solus sanctus' (bas). De twee obligate fagotpartijen zijn wellicht geschreven voor twee virtuozen van de Dresdener hofkapel. Deze aria gaat zonder onderbreking over in het juichende koor 'Cum sancto spiritu', dat het Gloria afsluit.

– **Symbolum Nicenum:** 'Credo in unum Deum', het eerste deel van de geloofsbelijdenis is gebaseerd op een gregoriaanse melodie, die in lange noten beurtelings in alle stemmen te horen is. Onder de strenge renaissance-polyfonie ligt een barokke continuobas, van het type dat om zijn voortgaande beweging 'wandelende bas' wordt genoemd.

Na het uitbundige 'Patrem omnipotentem' en het mystieke duet 'Et in unum dominum' (eerste sopraan en alt) bezingen de koren 'Et incarnatus', 'Crucifixus' en 'Et resurrexit' met sterke muzikale beelden Christus' menswording, kruisdood en opstanding. De introverte aria 'Et in spiritum sanctum' (bas) wordt gevolgd door het polyfone koor 'Confiteor', waarin tegen het einde de bassen de gregoriaanse 'Confiteor'-melodie inzetten. In hoop en vrees begint het 'Et expecto', waarna het Credo eindigt met de jubelende verwachting van het eeuwige leven.

– Sanctus, Osanna, Benedictus, Agnus Dei, Dona nobis pacem:

van een hemelse pracht en praal is het zesstemmige Sanctus, waarna de koorbezetting tot acht stemmen wordt uitgebreid in het vrolijke Osanna. Meer persoonlijke, piëtistische uitingen van devotie zijn Benedictus (tenor) en Agnus Dei (alt). Geheel volgens de Dresdener traditie wordt de Mis plechtig afgesloten met een uitvoerig Dona nobis pacem, op de muziek van het 'Gratias agimus tibi' uit het Gloria.

'Hohe Messe'

Tot kort voor zijn dood hield Bach zich bezig met de *Mis in b*, die de componist zelf waarschijnlijk nooit heeft kunnen horen. Zijn zoon Carl Philipp Emanuel erfde de partituur van wat hij noemde 'Die große catholische Messe'. Hij bracht in 1786 het Credo ten gehore, in een sterk gemoderniseerde versie. Andere delen waren te beluisteren in Wenen (Kyrie en Gloria, 1816), Berlijn ('Et incarnatus est' uit het Credo, 1827) en Frankfurt (Credo, 1828, later ook Kyrie en Gloria).

De vertrouwde benaming 'Hohe Messe' gaat terug op een editie uit de jaren 1830-1840. Het lijkt erop dat de allereerste volledige uitvoering van de *Mis in b* te Leipzig pas plaatsvond in 1859. Afgezien van de stijl van die vertolking – in het Duits, met een enorm koor en orkest – werd hiermee een cirkel gesloten: de 'Hohe Messe' klonk eindelijk in de stad waar ze was ontstaan.

Frits Vliegthart

THOMASKIRCHE IN LEIPZIG (1749), WAAR BACH HET KYRIE & GLORIA VAN ZIJN 'HOHE MESSE' UITVOERDE

Bach Hohe Messe

Kyrie

Kyrie eleison
Christe eleison
Kyrie eleison.

Gloria

Gloria in excelsis Deo
et in terra pax hominibus bonae voluntatis.

Laudamus Te. Benedicimus Te.

Adoramus Te. Glorificamus Te.

Gratias agimus Tibi propter magnam gloriam tuam.

Domine Deus Rex caelestis, Deus Pater omnipotens.

Domine Fili unigenite, Iesu Christe.

Domine Deus Agnus Dei, Filius Patris.

Qui tollis peccata mundi, miserere nobis.

Qui tollis peccata mundi, suscipe deprecationem nostram.

Qui sedes ad dexteram Patris, miserere nobis.

Quoniam Tu solus Sanctus. Tu solus Dominus.

Tu solus altissimus, Iesu Christe.

Cum Sancto Spiritu in gloria Dei Patris.

Amen.

Heer, ontferm u over ons
Christus, ontferm u over ons
Heer, ontferm u over ons.

Ere zij God in de hoge
en vrede op aarde voor mensen van goede wil.

Wij loven U, wij prijzen en aanbidden U, wij verheerlijken U en zeggen U dank voor uw grote heerlijkheid.

Heer, God, hemelse Koning, God almachtige Vader,
Heer, eniggeboren Zoon, Jezus Christus.
Heer God, Lam Gods, Zoon van de Vader.
Gij die wegneemt de zonden der wereld, ontferm U over ons.

Gij die wegneemt de zonden der wereld, aanvaard ons gebed.

Gij die zit aan de rechterhand van de Vader, ontferm U over ons.

Want Gij alleen zijt de Heilige, Gij alleen de Heer,
Gij alleen de Allerhoogste: Jezus Christus.
Met de Heilige Geest in de heerlijkheid van God de Vader,
Amen.

Credo

Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem caeli et terrae, visibilia omnium et invisibilia.

Et in unum Dominum Iesum Christum, Filium Dei unigenitum, et ex Patre natum ante omnia saecula.

Deum de Deo, Lumen de Lumine, Deum verum de Deo vero, genitum non factum, consubstantialem Patri; per quem omnia facta sunt.

Qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de caelis. Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, et homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio

Pilato, passus et sepultus est, et resurrexit tertia die, secundum Scripturas, et ascendit in caelum, sedet ad dexteram Patris.

Et iterum venturus est cum gloria, iudicare vivos et mortuos, cuius regni non erit finis.

Et in Spiritum Sanctum, Dominum et vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit.

Qui cum Patre et Filio simul adoratur et conglorificatur: qui locutus est per prophetas.

Et unam, sanctam, catholicam et apostolicam Ecclesiam.

Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum.

Et expecto resurrectionem mortuorum, et vitam venturi saeculi.

Amen.

Ik geloof in één God, de almachtige Vader, Schepper van hemel en aarde, van al wat zichtbaar en onzichtbaar is.

En in één Heer, Jezus Christus, eniggeboren Zoon van God, voor alle tijden geboren uit de Vader.

God uit God, Licht uit Licht, ware God uit de ware God. Geboren, niet geschapen, één in wezen met de Vader, en door Wie alles geschapen is.

Hij is voor ons, mensen, en omwille van ons heil uit de hemel neergedaald.

Hij is vlees geworden door de heilige Geest uit de Maagd Maria, en is mens geworden.

Hij werd voor ons gekruisigd, heeft geleden onder Pontius Pilatus en is begraven.

Hij is verrezen op de derde dag, volgens de Schriften. Hij is opgevaren ten hemel: zit aan de rechterhand van de Vader. Hij zal wederkomen in heerlijkheid om te oordelen levenden en doden. En aan zijn rijk komt geen einde.

Ik geloof in de heilige Geest, die Heer is en het leven geeft; die voortkomt uit de Vader en de Zoon; die met de Vader en de Zoon te samen wordt aanbeden en verheerlijkt; die gesproken heeft door de profeten.

Ik geloof in de éne, heilige, katholieke en apostolische Kerk.

Ik belijd één doopsel tot vergeving van de zonden.

Ik verwacht de opstanding van de doden en het leven van het komend rijk.

Amen.

Sanctus

Sanctus, Sanctus, Sanctus,
Dominus Deus Sabaoth;
Pleni sunt coeli et terra gloria tua.

Hosanna in excelsis.
Benedictus, qui venit in nomine Domini.

Hosanna in excelsis.

Agnus Dei

Agnus Dei
qui tollis peccata mundi
miserere nobis.

Agnus Dei
qui tollis peccata mundi
miserere nobis.

Agnus Dei
qui tollis peccata mundi
dona nobis pacem.

Heilig, heilig, heilig,
De Heer, de God der hemelse machten!
Vol zijn hemel en aarde van uw heerlijk-
heid.

Hosanna in den hoge.
Gezegend hij die komt in de naam des
Heren.

Hosanna in den hoge.

Lam Gods
dat wegneemt de zonden der wereld
ontferm u over ons.

Lam Gods
dat wegneemt de zonden der wereld
ontferm u over ons.

Lam Gods
dat wegneemt de zonden der wereld
geef ons de vrede.

12 Georg Kallweit, concertmeester

Al tijdens zijn studie aan de Berliner Hochschule für Musik 'Hanns Eisler', en tijdens zijn aanstelling bij het Rundfunk-Sinfonieorchester Berlin, hield Georg Kallweit zich intensief bezig met de materie van de historische uitvoeringspraktijk en historische instrumenten. Als vaste speler, als solist en concertmeester van de Akademie für alte Musik, als lid van de Berliner Barock-Compagny en als gastspeler van onder meer Cantus Cölln, is de musicus een veel gevraagde specialist geworden. Steeds vaker treedt Georg Kallweit op als solist of ensemble-leider, en de drukke concertpraktijk bracht Georg Kallweit in vrijwel alle landen van Europa, Azië en de Verenigde Staten. Veel cd's waaraan hij meewerkte vielen in de prijzen.

Akademie für Alte Musik Berlin

De Akademie für Alte Musik Berlin (Akamus) werd in 1982 in Berlijn opgericht. Inmiddels is het ensemble uitgegroeid tot een van 's werelds toonaangevende kamerorkesten op historische

instrumenten. Van New York tot Tokio, Londen of Buenos Aires is Akamus regelmatig te gast. Akamus is een van de pijlers van het culturele leven van Berlijn, en heeft al meer dan dertig jaar een eigen concertserie in het Konzerthaus in Berlijn. Sinds 1994 brengt het orkest samen met de Staatsoper Berlin barokrepertoire. Daarnaast heeft het ensemble sinds 2012 zijn eigen concertserie in het Prinzregententheater in München. Met tot honderd optredens per jaar treedt Akamus op in verschillende formaties, van kamermuziek tot symfonisch repertoire. Naast het werken met gastdirigenten wordt het orkest vaak geleid door een van de drie concertmeesters Bernhard Forck, Georg Kallweit of Stephan Mai. Het ensemble heeft een bijzonder nauwe en duurzame samenwerking met René Jacobs. Samen brengen ze herontdekte opera's en oratoria in vaak vernieuwende presentaties en enceneringen. Koorleiders als Marcus Creed, Daniel Reuss en Hans-Christoph Rademann hebben een nauwe relatie met het orkest. In het recente verleden werd

Akamus geleid door Emmanuelle Haïm, Bernhard Labadie, Paul Agnew, Diego Fasolis en Rinaldo Alessandrini. Reguliere gasten zijn internationaal gerenommeerde solisten, zoals Isabelle Faust, Andreas Staier, Alexander Melnikov, Anna Prohaska, Werner Güra, Michael Volle en Bejun Mehta. Samen met het dansgezelschap 'Sasha Waltz & Guests' heeft Akamus succesvolle producties ontwikkeld, zoals *Dido & Aeneas* (Henry Purcell) en *Medea* (muziek van Pascal Dusapin).

→ WWW.AKAMUS.DE

Ensemble Polyharmonique

Polyharmonique is een collectief van vocale solisten, gespecialiseerd in renaissance- en barokstemmen en historische uitvoeringspraktijk. Het ensemble staat onder leiding van de internationaal bekende countertenor Alexander Schneider, die als primus inter pares meezingt. De zangers brengen bekend barokrepertoire maar wijden zich ook aan het herontdekken van vergeten 'oude muziek', van componisten als Tobias Michael, Francesco Cavalli en Andreas

Hammerschmidt. Polyharmonique trad op tijdens festivals in Duitsland, België, Nederland, Oostenrijk, Tsjechië, Polen en Slowakije, bijvoorbeeld bij Musica Divina in Mechelen, het Festival Oude Muziek Utrecht, het Heinrich Schütz Musik Festival, het Thüringer Bach Festival, de Tage Alter Musik Regensburg en het Händel Festival in Halle. Nauwe samenwerking is er met onder meer Akademie für Alte Musik Berlin en het Concerto Melante (Berliner Philharmoniker). Het programma van vanavond met tien zangers gaat ook in Tübingen.

ENSEMBLE POLYHARMONIQUE

ALEXANDER SCHNEIDER

SOPRAAN

Magdalene Harer
 Joowon Chung
 Juliet Fraser
 Marie Luise Werneburg

ALT

Alexander Schneider *alt*
 & *primus inter pares*
 Piotr Olech

TENOR

Johannes Gaubitz
 Sören Richter

BAS

Matthias Lutze
 Virgile Ancely

EERSTE VIOOL

Georg Kallweit
concertmeester
 Kerstin Erben
 Edburg Forck

TWEEDE VIOOL

Dörte Wetzell
 Stephan Mai
 Thomas Graewe

ALTVIOOL

Clemens-Maria
 Nuszbaumer
 Sabine Fehlandt

CELLO

Jan Freiheit

CONTRABAS

Michael Neuhaus

FLUIT

Christoph Huntgeburth
 Emiko Matsuda

HOBO

Luise Haugk
 Markus Müller
 Christian Beuse *hobo*
 & *fagot*

FAGOT

Eckhard Lenzing

HOORN

Erwin Wieringa

TROMPET

Wolfgang Gaisböck
 Christian Simeth
 Bernhard Bär

PAUKEN

Heiner Herzog

ORGEL

Raphael Alpermann

vrijdag 12 oktober 2018, 20.15 uur

TivoliVredenburg, Utrecht

inleiding Kees Arntzen 19.30 uur

SERIES AVROTROS KLASSIEK 2 /

RADIO FILHARMONISCH ORKEST

Schumanns piano- concert voor Clara

Radio Filharmonisch Orkest

Markus Stenz dirigent

Lars Vogt piano

Schumann Pianoconcert

Bruckner Achtste symfonie

vrijdag 19 oktober 2018, 20.15 uur

TivoliVredenburg, Utrecht

inleiding Sebastiaan van Eck 19.30 uur

NPO Radio 4 Hart & Ziel Concert

Radio Filharmonisch Orkest

Groot Omroepkoor

Markus Stenz dirigent

Niek Baar viool (Massenet)

Ravel Lever du jour uit Daphnis et Chloë

Mozart Dies irea en Lacrimosa uit het Requiem

Massenet Méditation uit Thais

Rachmaninov Vespers, deel 3 en 8

Dvořák Allegro con fuoco uit Symfonie nr. 9 'Uit de Nieuwe Wereld'

Rouckens Chase

Brahms Selig sind die da Leid tragen uit Ein deutsches Requiem

Mahler Adagietto uit Symfonie nr. 5

Bach Badinerie uit Orkestsuite nr. 2

Elgar Nimrod uit Enigma-varianties

Verdi Va pensiero uit Nabucco

zaterdag 6 oktober, 14.15 uur

Concertgebouw, Amsterdam

WWW.ZATERDAGMATINEE.NL

Tsoupaki, Debussy en de zee

Radio Filharmonisch Orkest
Markus Stenz dirigent

Lars Vogt piano

Erik Bosgraaf blokfluit

Matthijs Koene panfluit

Wagner Ouverture en Verwandlungs-
musik uit Parsifal

Beethoven Vijfde pianoconcert
'Keizersconcert'

Tsoupaki Salto di Saffo (opdrachtwerk
NTR ZaterdagMatinee - wereldpremière,
mede mogelijk gemaakt door het Fonds
Podiumkunsten)

Debussy La mer

zaterdag 13 oktober, 14.15 uur

Concertgebouw, Amsterdam

WWW.ZATERDAGMATINEE.NL

Nederlandse Bachvereniging: een 'keizerlijk' componiste

Nederlandse Bachvereniging
Shunske Sato concertmeester

Angiolo, Sara: Katharina Konradi sopraan

Isacco: Luigi Schifano countertenor

Abramo: Emiliano Gonzalez Toro tenor

De Rossi Il sacrificio di Abramo (Neder-
landse première)

PROGRAMMERING

Astrid in 't Veld

PRODUCTIE

Manon Tuynman

MARKETING & COMMUNICATIE

Marco van Es, Vera Vos, Mary Fan
Zandkamp

ADMINISTRATIE & FINANCIËN

Stichting Omroep Muziek

PRESENTATIE AVROTROS NPO

RADIO 4

Mark Brouwers

ARTISTIEK LEIDER

Kees Vlaardingierbroek

DIRECTEUR STICHTING OMROEP

MUZIEK

Roland Kieft

PROGRAMMATOELICHTING

Frits Vliegthart

REDACTIE PROGRAMMABOEK

Clemens Romijn

VORMGEVING

Dorine Verharen

EINDREDACTIE

Onno Schoonderwoerd